

plaats.... Onze zendingen kunnen niet op één lijn gesteld worden met de evangelisten, die met de apostelen werkten, maar er is toch zoo groote overeenkomst, dat we hen, liever dan zendingen, omdat deze naam den indruk geeft, dat de gewone Bedienaren des Woords geen zendingen zijn, (wat alle goede gedachte vervalscht) Evangelisten zouden noemen, dewijl hun arbeid ophoudt met den doop en niet gebonden is aan een bepaalde plaats".

In de discussie had Dr L. H. Wagenaar bezwaar: dat de zending zou vallen onder de categorie van „dienaren, uitgezonden om Kerken te vergaderen" (K. O. art. 7c), dat aan den naam Evangelist voor Zending een Irvingiaansche bijnaam zou zijn.

Dr F. L. Rutgers had ook bezwaren in dezen: dat de Evangelisten niet middellijk door de kerken werden geroepen in de apostolische eeuw maar rechtstreeks door Christus; dat de Evangelisten, in de Heilige Schrift genoemd, een ander ambt hadden dan onze Zendingen; dat nu het woord Evangelist misverstande zou wekken en daarom is de naam Zending voor den Dienaar des Woords in diens buitengewone dienst onder de heidenen beter.

We lezen wel in de Acta van het Zendingscongres (bl. 11; zie ook „Historisch Document" enz., 1940, bl. 19), dat Dr Kuyper repliceert, doch wat hij ter beantwoording heeft opgemerkt is helaas niet vermeld.

Wel weten we, dat Kuyper al spoedig na 1890 van opinie is veranderd. Volgens de Kuyper-bibliographie van Rullmann (deel 3, bl. 266) gaf hij in 1892 zijn college-dictaat dogmatiek over de kerk. Op bl. 164 lezen we het volgende: „Wat is nu het eigenaardig ambt van den evangelist? Zij moesten in de kerk zijn, zoo lang er geen evangeliën waren; de evangeliën vervingen hen. De groote feiten leefden alleen nog maar in de paradosis (mondlinge overlevering). Van belang was voor die paradosis een vaste vorm, waarin zij tot de kerk kwamen. Die Evangeliën verschillen van de brieven der apostelen, evenals er verschil is tusschen historie en belijdenis of dogmatiek. De evangelist bouwde niet op in de waarheid, maar verbreidde, bevestigde eenvoudig de feiten in de kerken. Hiervoor pleit de naam, gegeven aan de vier verhalen van Mattheus, Marcus, Lukas en Johannes. „Zeer natuurlijk is het daarom, dat, toen de papieren evangelisten er waren, het ambt wegviel. De naam evangelist is daarom nu niet meer bruikbaar en strijd met de Heilige Schrift, want onze dusgenaamde evangelisten zouden dan niets anders mogen doen, dan eenvoudig de vier verhalen voorlezen. Die evangelisten stonden onder de macht der apostelen, blijkens 2 Tim. 4 enz., en dezen konden hun bevelen geven. Het vermoeden ligt daarom voor de hand, dat ook Titus, Silas, Lukas en Barnabas, die in de Acta (= Handelingen der apostelen) worden genoemd, evangelisten waren. Paulus liet tegenover hen het apostolisch gezag gelden, gaf hun voorschriften voor hun arbeid, gedrag enz."'

In 1893 een artikel in De Heraut (no. 796) over „Evangelist" schrijvend beweert Kuyper onder meer, dat tegenover Rome met z'n apostolische successie moet worden volgehouden, dat niet alleen het apostel, doch ook het evangelistenambt buitengewoon en tijdelijk was; dat hebben de vaders ook gedaan. „Het ambt van evangelist omschreven ze (n.l. die vaders) als te zijn een ambt, dat, uitsluitend door de apostelen ingesteld, gelijk stond met het ambt van Dienaar des Woords, alleen met dit verschil, dat hetgeen een Dienaar des Woords was voor die bepaalde streek of plaats waarvoor hij was aangewezen, de Evangelist was voor alle kerken en alle plaatsen, gansch algemeen, en zonder bepaling."

d. We komen toe aan de Middelburgsche Synode van 1896, waar belangrijke besluiten zijn genomen. In 1893 was door de Synode van Dordrecht aan de Zendingsdeputaten opgedragen op de volgende Synode met een rapport te komen inzake een regeling van den zendingsarbeid en dat rapport drie maanden tevoren aan de kerken toe te zenden.

Met de behandeling van dat rapport is het ter Synode van Middelburg niet vlot gegaan. Volgens art. 35 der Acta wordt een praeadviserende commissie aangewezen (Dr A. Kuyper, Ds J. H. Donner, Dr G. van Goor, Ds H. Dijkstra en de ouderlingen J. den Boer en A. Elshout) om de Synode met een door den druk vermenigvuldigd rapport en advies over het deputatenrapport de Synode te dienen.

Art. 38 vermeldt, dat deze commissie haar werk aldus heeft verdeeld, dat Dr Kuyper zal rapporteren over de organisatie der zending, Dr v. Goor over de bezwaarschriften te dezer zake en Ds H. Dijkstra over den verrichten arbeid sinds 1893. Art. 62 deelt mee, dat Kuyper voor zijn deel rapport uitbrengt (opgenomen in de acta). 't Gaat daarin vooral over de centralisatie, in casu: deputatenzending. Bijna de heele 19de Aug. is er over gehandeld, ook den heelen morgen daarop volgende. 21 Aug. is de Jodenzending aan de orde en aangenomen wordt het voorstel van de rapporterende commissie; om een commissie te benoemen „tot het in schets brengen van de beginselen en de grondtrekken, die naar het oordeel dezer Synode de leiddraad behooren te wezen, overeenkomstig welke de methode der zending onzer Geref. Kerken in elkaar te zetten zij" (art. 79).

Leden van de commissie worden: Prof. H. Bavinck, Ds W. H. Gispen, Dr A. Kuyper, Dr F. L. Rutgers, Dr L. H. Wagenaar en de ouderlingen D. Rijpstra en P. Vermeulen. Dinsdag 1 Sept. is de commissie gereed en

het gedrukte rapport komt in behandeling. Dr Kuyper is rapporteur. En daarin verdedigt nu ook Kuyper, anders dan in 1890 op het Zendingscongres, dat het Evangelistenambt heden geen recht van bestaan meer heeft; „argumenten": alleen Christus kan zulk een ambt instellen, niet de kerken of een kerk; ook de apostelen zouden het kunnen doen, als ze nog leefden; aan de kerken is echter die bevoegdheid daartoe nooit verleend; in elk geval zijn we nu gebonden aan de in de Belijdenis en Kerkenordering vastgestelde ambten. Verder wordt ook de naam zending gewraakt, vooral op taalkundige gronden.

De Synode heeft ook dit aanvaard. Terecht concludeert ons meerderheidsrapport op bl. 2, dat deze afwijzing van het evangelistenambt niet vanuit de Schrift is beargumenteerd!

J. FRANCKE.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Ik sprak reeds met U over het wonderlijk verschijnsel, dat het juist de a.r. partijleiding en de haar verwante pers is, die meer dan elders verleid is geraakt op het federalistisch West Europa, of zooals men daar ook zegt: de eenwording van West Europa, waartoe dan ook wij onze nationale zelfstandigheid voor een goed deel zouden moeten opgeven.

Voor de samenwerking eener verdediging tegen het Russisch gevaar is zulke federatie niet heiligt noodig. Immers men is reeds bezig die verdediging op te bouwen, terwijl het vereenigd Europa er nog niet is. Er is alleen een praatcollege, de raad van Straatsburg, waaruit dan de samensmelting zou moeten volgen. Antirevolutionaire voormannen noemen zich reeds Straatsburgers.

Onderwijl nu de genoemde pers deze liefde voor dat West Europa gedurig aanblaast, hoort men af en toe ook wel van eenig, zij het schuchter verzet. De mensen moeten in de a.r. partij aan zeer veel wennen.

Dit verzet wordt echter aanstonds weggepraat. Op zeer gevaarlijke wijze, want het zijn inzonderheid de argumenten die ons verbazen.

Als Mefistofeles het zegt in den „Faust":

Mit Worten lässt sich trefflich streiten,
Mit Worten ein System bereiten.

Men heeft uiteraard eenige moeilijkheid met art. 18 van het program van beginselen, want dit spreekt van ordinantiën, die God over de volken heeft gesteld en van een medewerking in het recht der statengemeenschap met ongerepte handhaving van de eigen nationale zelfstandigheid.

De redacteur van „Trouw" knoemde zoolang, dat „ongerept" in het tegendeel was verkeerd. Ook een a.r. senator, mr Rip, heeft er iets op gevonden.

Maar den a.r. journalist Van Ruller werd dit te bar. Zoo gaat het niet, zeide hij. Ongerept is nu eenmaal ongerept. Onaantastbaar, en zij, die in 1934 dit woord in het verband met onze nationale zelfstandigheid gebruikten, dachten over deze zaak anders dan wij.

Maar daarover niet getreurd. Prof. Zuidema wijst hier den weg.

Wij halen onze beginselen wel uit Gods Woord, maar „zij zijn van ons zelf". En wij kunnen ze dus veranderen. Als het zóó is naar believen.

Zoals de machtige vorsten eertijds zeiden; „car tel est notre bon plaisir". Een woord, dat de lichtzinnige revolutionair Camille Desmoulin ook gaarne gebruikte.

Als dit gaat gelden bij de wijziging van het program, die thans op stapel moet worden gezet, dan kan het nog wat worden.

Toen ik al dat fraais las, dacht ik aan die geleerde filosofen, van wie Dickens spreekt in zijn „Olivier Twist".

Hij zegt ter toelichting van een bepaald geval, dat deze machtige geleerden lang niet altijd den kortsten weg kiezen om tot hun conclusies te komen. Veeleer zijn zij er op uit om den afstand te verlengen door allerlei omschrijvingen en afdwalende wankelingen, aan welke een dronken man, diep onder den indruk van een stroom van ideeën, geneigd is zich over te geven.

Men zou hier ook een paar regels van Ps. 107 — berijmd — kunnen aanhalen:

Zij dansen, wagg'len, vallen
gelijk een dronken man,
de wijsheid van hen allen,
hoe groot, bezwijkt er van.

Alleen, van zulk bezwijken is hier geen sprake, wat bliken zal als ik die „mighty flow of ideas" met U wat nader ga bezien.

De vraag is blijkbaar gesteld: is het geoorloofd de nationale zelfstandigheid op te geven, waar deze toch in de historie is tot stand gekomen? Is dat niet, naar sommigen meenen, met de orde Gods, zooals die in de historie tot stand kwam, in strijd?

Het antwoord is, dat men de historie niet absoluut mag nemen. Wat in de historie wordt, kan in de historie verworpen. Wij kunnen aan het historisch geworden niet voor altijd vasthouden.

En dan wordt gezegd:

„Niemand onzer weet of het Gods wil is, dat de Nederlandsche grenzen voor altijd zullen blijven, zooals ze nu zijn met al hun grillige lijnen, wonderlijke inhammen en met heel hun onnatuurlijk verloop."

Wij weten ook niet of het Gods bedoelen is deze grenzen eens geheel uit te wisschen en of er dan voor ons volk, vermengd tusschen alle volken der wereld, een wereldtaak zal liggen of niet. Evenmin weet iemand of Nederlands grenzen misschien verlegd zullen worden ver naar het Oosten of het Zuiden.

De historie is van groote waarde, zij is niet beslissend. Beslissend is het Woord Gods, en juist dat geeft ten aanzien van de grenzen van welk land dan ook geen enkele belofte."

Hier openen zich verre perspectieven. Het is waarlijk een machtige stroom van ideeën. Nieuw zijn ze niet, want alle wereldveroveraars hebben ze in practijk gebracht. De Schrift spreekt er ook van.

Zoals de profeet Jesaja den Assyrischen heerscher doet zeggen: „Ik heb de landpalen der volken weggenomen".

De mannen der Fransche revolutie brachten ze ook in practijk.

Napoleon en later Hitler zouden echter veel plezier hebben gekend, als zij hadden geweten, hoe hun boos opzet zelfs met een vromelijk beroep op den Bijbel kon worden gerechtsvaardigd.

Zij kenden dit argument niet. Het is eerst thans ontdekt.

Als daar nu een wereldveroveraar komt — wij zijn er nu ook bang voor — om de grenzen van ons land weg te nemen en ons in te lijven bij zijn groote rijk, dan is er geen kracht tot eenig protest. Gij heroept U op de historie? Maar die mag niet absoluut worden genomen. Gij noemt het Woord Gods? Maar heeft dit voor u de belofte, dat de grenzen van uw land altijd blijven zullen, zooals zij zijn? Neen? Welnu, wat klaagt gij dan?

Deze rijke idee is ook voor alle andere overweldigers te gebruiken. De man, die U het leven wil benemen, zegt: gij zijt een sterfelijk wezen, en hebt gij misschien een belofte, dat gij morgen nog zult beleven? Ik neem het dus maar.

Minister Lieftinck kan zeggen tot elk die klaagt: maar mijn rijkdom slinkt gedurig in vanwege die elendige belasting: is het U voorzgd, dat gij nimmer arm zoudt worden? Wat klaagt gij dan?

En als een tyran uw volk kromt onder zijn ijzeren juk, wel, waar bevat het Woord Gods voor U de belofte, dat gij steeds recht op zoudt loopen, frank en vrij?

Maar de stroom van ideeën biedt nog veel meer. Daar is het in de wereldpolitiek, en in het volkenrecht een geducht begrip: de natuurlijke grenzen.

Daar is al heel wat over te doen geweest.

Men onderscheidt natuurlijke en conventionele grenzen. De eerstgenoemde zijn een bergketen of een rivier. Is het een bergketen, dan wordt er wel over getwist of de grens langs den bergkam moet loopen of naar de waterscheiding. Is het een rivier, dan onderscheidt men onbevaarbare en bevaarbare rivieren. Bij de eerste gaat de grens langs de middellijn, bij de andere naar wat men noemt den dalweg, een begrip dat dan nader wordt omlijnd.

De conventionele grenzen, geworden in de historie, werden bij tractaat vastgesteld. Wij hebben er met Duitsland en België.

En voorts zijn er grenscommissies, om allerlei grensgeschillen te regelen. Dat is het goed volkenrechtelijk gebruik.

Maar de mannen der Fransche revolutie stoorden zich aan tractaten niet; wie zei ook, dat zij altijd zouden durven? En het begrip natuurlijke grens was een kostelijk middel om veroveringen goed te praten.

Was bijv. de Rijn geen natuurlijke grens en kon Frankrijk dus geen aanspraak maken op het gebied ten Westen der rivier?

Wat dus van a.r. zijde hier opgeworpen wordt is niet nieuw. Alleen het antirevolutionaire werd nu revolutionair.

En het krijgt een nog veel machtiger inhoud. De revolutionairen stieten zich niet aan de grilligheid van de Rijngrans. De heer Van Ruller echter wel. Hij zegt: wat toch met al die grillige lijnen en wonderlijke inhammen en dat onnatuurlijk verloop. Het is eigenlijk niet te dulden.

Hij is blijkbaar voorstander van de rechte lijn. Daar hield de jacobijn ook van inzake zijn slachtoffers. Hij trok die gaarne zoo tusschen hoofd en schouders. Zoo in het revolutionair strafrecht.

Wij krijgen nu echter de rechte lijn in het volkenrecht en de wereldpolitiek. Nederland zou dan geschikt een parallelogram kunnen worden. Alleen de kustlijn — ook al grillig — het is onhoudbaar..... zou eenige moeite kunnen bidden. Maar men zou de gaten kunnen dichtten, net als nu de Zuiderzee.

De landsgrenzen zijn dan recht. Maar de grenzen der provinciën zijn ook grillig. Wij gaan dus wat verder dan Napoleon, die ons land in departementen verdeelde — hij was nog niet zoo ver als wij — en verdeelen Nederland in vier maal drie vierkanten. Het komt zoo ongeveer precies uit.

Men stoot dan echter al weer op allerlei grillige grenzen bij de gemeenten. Allergekst soms, en hoe kunnen de menschen dwaselijk daaraan vasthouden. Dat moet weg. Wij verdeelen het provinciale vierkant in een rij van kleine vierkantjes.

Wij in
Amerik-
die elke
dig voc
volstaan
En w
mogelijk
ler" uit
so dum
Maar
instem
beschre-
de Refe
Hij
ringd,
een de
noch de
na, no
het aan
de ma
Savoie
hier va
noch h
gesloten
van de
of Dees
beheide
kracht,
den, w
gekome
Echts
nu van
mengd
taak r
Weg
Leve d
bevalt
aan ler
gunst
Derb
grepen.
recht,
en ger
den so
Maar v
zoo die
Met

Boe

Van
herdru
nog ni
met bl
deel, d
hebben
exeges
nemen,
resulta
ertoe
zijn. Z
maar ;
de ree
logen
staan,
dat lee
logen
licht,
Met n
gevoel
ken. O
tuten
é aut
b.v. b
krijger
Kleine
en te
gerofe
als o
Schrif
zucht
hebbe
taling
ons v
baar
wacht
moede
overtr
aanbe

„Sto

Amb
Je b
ds Lee
dat de
Die u
sprake
en dur
vrijma